

Vaktskifte

av

Andreas Ingo

Nattens attacker hade för länge sedan tagit slut. Soldaten blickade trött ut genom fönstret där han iaktog två unga män i uniformer som kom gåendes i hans riktning. Han kunde pusta ut för den här gången. Kommunikationscentralen var fortfarande intakt.

”Dags för avlösning. Vi tar över nu.”

Han gick ut ur huvudbyggnaden, vidare längs innergården och ut genom järngrinden. Det var en molnig morgon och de gråa militärkomplexen vittnade om krigets fasor. I fasaderna syntes skotthål och på sina ställen kunde man tydligt skönja spår av kraftigare detonationer. Delar av murar hade sprängts loss och splitter av detta material låg både på och vid sidan om vägen där soldaten gick. Han hade inte gått länge innan han fick se resultatet av nattens strider. Rester av ett havererat flygplan, som hade störtat utanför det inre området, hindrade vägen för hans kamrater, som färdades med jeep. En vägröjare hade anlåtats och folk var redan upptagna med röjningsarbetet, fast klockan bara var nio. Han nickade respektfullt åt arbetarna och gick vidare, medveten om att en skön säng väntade i barackerna, för de som hade gjort sin plikt.

En bit längre fram på vägen såg han en underlig syn: En helikopter vilade med akterpartiet på marken och andra halvan längs med och delvis ovanpå en mur. Rotorn låg en bit längre bort. Även här var manskapet på plats och försökte flytta på vraket.

Morgonen tycktes gråare än vanligt. Smutsen var smutsigare, dammet dammigare, taggtråden taggigare än vad den varit under dagarna den föregående veckan. Soldaten kunde inte sätta fingret på vad det var men allt kändes nedstämt, nedtonat, på gränsen till överkligt. Han hade upprepat samma rutin dag ut och dag in månader i sträck och attackerna mot basen tycktes inte ta slut. Snarare verkade det som att de intensifierades. Detta betydde att han inte skulle kunna återvända hem på ett bra tag. ”Död åt de djävlar!” fann han sig själv muttra. Det fanns ingen logik i fiendens strategi. De lyckades trots försök på försök aldrig slå ut kommunikationscentralen. Var allt bara en avledningsmanöver?

Han var bitter och trött och kunde inte längre hålla tillbaka sitt ursinne över situationen. Den unga idealistiska pappan hade förvandlats till en sur karikatyr över sitt forna jag. Han längtade tillbaka till sin hustru och barnen. Till vännerna han umgåtts med innan krigets utbrott. Han undrade hur hans familj hade det nu. Mest av allt ville han dock bara sova. Sova bort ännu en askgrå dag i ett krigshärjat land som inte bjöd på några överraskningar.

Hur kunde en man leva med sig själv, tänkte han, i en situation som denna? Att natt efter natt ställas inför samma påfrestningar, samma illska, samma rädsla. De illusioner som han närt i sina tonår hade för länge sedan gått upp i rök, när explosionerna hade börjat dåna och hans överordnade tvingat honom till lydnad. Varje förlupen kula, varje missriktad order, varje för tidigt avfyrad granat, förde honom längre bort från den han en gång hoppats att han varit. Nu var det endast barackerna som fyllde honom med en viss känsla av välbehag. För i barackerna kunde man sova och i en av dessa hade han sin säng.

Han gick vidare längs vägen tills han kom till ett vägskäl. Som vanligt tog han av till höger och snart såg han konturerna av den byggnad han så innerligt längtade efter. Flaggan ovanför baracken hängde sloket. Det låg en tryckt stämning i luften, så påtaglig att soldaten nästan kunde ta på den. Var det förstadiet till en storm? Han stannade ett tag och tittade upp mot molnen, som bildade gråvita figurer i skyn. Han visste inte om detta var en hallucination eller verklighet, men visst var det översten där, med geväret på ryggen och allvarlig blick? Och vid sidan av honom, stod löjtnanten med det fula flinet. Bakom dessa, var hela massan av marinsoldater,

uppställda i honnör. Han ruskade på huvudet, ännu tröttare, men med en ironisk min. Han gick sedan fram till baracken, tog sig med tunga steg uppför trappan, gick fram till dörren, greppade tag i handtaget och vred om. Dörren öppnades.

Inne i baracken var det tomt som väntat. Sängen, som låg nära ett fönster, var obäddad. Han hade inte hunnit bädda den förra kvällen, då han i all brådska tvingats till tjänstgöring tidigare än vad han hade trott. Det tenderade att vara så, den senaste tiden. Tidiga pass som slutade sent. "Det blir bara värre.", tänkte han, "Jag önskar jag var hemma hos min fru." Han satte sig ner på sängen, drog av sig sina kläder, lade sig tillrätta och lät det svala täcket omsvepa hans kropp. "Jag hatar det här livet, mina fiender och alla förskräckliga vapen. Åtminstone är sängen skön." Han lutade huvudet mot kudden, slappnade av i hela kroppen och somnade sedan på stört.

* * *

Bredvid ett omkullfallet träd, i den ljusa gläntan i skogen, svärmade vita fjärilar, nästan som det hade varit den där dagen när soldaten hade träffat sin blivande fru. Men nu var barnen där också och de satt på knä. Som brukligt var fyllde de magarna med allsköns delikatesser: harsyra och nymogna smultron. Det var sommar i luften, bina surrade och soldaten satt nära sin älskade, på en sten. Han försökte kyssa henne men hon tryckte honom ifrån sig.

"Låt oss gå vidare, till den där bäcken du vet."

Hon reste sig, han följde, och snart gick de med barnen hand i hand genom skogen. Soldaten fyllde lungorna av luft och kände den friska doften av liljekonvaljer och ruttnande löv. Ett rådjur mötte dem, alldeles tamt och barnen blev förtjusta. En stund senare passerade en grävling, innan den lika fort som den kommit försvann ner i ett gryt.

De närmade sig bäcken, som glittrade inbjudande och porlade på det sätt som bara bäckar kunde. Soldaten slogs av att detta var precis som det hade varit förut, men ändå annorlunda. Han hade varit med sin älskade här men då hade det varit höst. Han mindes de röda och gula löven som hade prasslat i vinden innan de lossnat och sakta ringlat ner till marken. Nu var löven gröna, vinden stilla och allt han såg var sin älskade, som han saknat så länge och inte mött under flera månaders tid fram tills nu.

Hon gick fram till bäcken, böjde sig ner, fyllde handen med en kupa vatten, lyfte den till munnen och drack. Barnen följde. När soldatens strupe fuktades fylldes han av en intensiv åtrå till sin fru. Hon såg detta i hans ögon men tillät honom inte komma henne nära.

"Hör på nu.", sade hon och tittade honom djupt i ögonen. "Jag har något viktigt att säga dig."

Soldaten var besviken över sin hustrus reaktion men respekterade hennes vilja. Barnen iaktog skeendet med spänning. Soldatens hustru tittade sig omkring och tog ett steg framåt.

"Vi har det svårt barnen och jag och jag vill att du kommer hem."

Ett av barnen, en liten pojke, ställde sig intill soldaten och sökte hans hand. Håret var rufsigt och munnen alldeles röd av bär.

"Det vill jag också."

Soldaten väntade på en reaktion från flickan som stod i närheten. Hon var i femårsåldern precis som pojken.

"Jag med."

En låga tändes i soldatens hjärta men han hade inte blivit förvånad över det som sades. I själva verket var det som om orden kom från någon djup vrå inom honom själv. Som om hans längtan hade manifesterats och uttryckts i ord.

”Vi kan inte leva så här.”, sa soldatens hustru. ”Dagarna blir alltför långa och bördan för tung.”

Soldaten kände medkänsla med sin familj men i samma stund som han skulle svara var det som om något fick honom att hejda sig. Han tänkte på överstens tal inför alla unga rekryter. Han hade sagt att det handlade om att döda eller dödas. Om att försvara sitt land eller gå under. Han hade talat med auktoritet och soldaten hade lyssnat. Det var allvar, nöden var stor och resurserna få. Alla som kunde göra en insats behövdes. ”Vad kunde man göra?” Soldatens hustru mötte bedjande hans frånvarande blick.

Plötsligt hördes ljud som av kvistar som bröts och två gestalter klev ut i skogsbrynet. Två vargar stannande upp, iaktog familjen, respektingivande och hotfullt. De reste raggen, morrade och stampade tassarna i mossan, redo för anfall. I skyn svävade en duvhök, i cirkelrörelser, med sin skarpa blick fäst på familjen, som om den fått korn på ett byte. Vid bäcken ringlade en huggorm ihop sig, spänd och allvarsam, redo att hugga.

Soldaten kände ångesten fylla hans bröst. Hela skogen tycktes komma till liv i hotfull skepnad och soldaten pressades ner i marken, centimeter för centimeter, sekund för sekund. Barnen blev rädda och fattade tag om hans händer. Soldatens hustru bleknade och såg på sin man med medlidande. Han sjönk allt djupare ner.

”Fiender! De djävlarerna måste dö!”

Marken gav efter bit efter bit och snart var soldatens knän inte längre synliga. Barnen fattade hårdare tag om hans händer för att hålla honom kvar. Det susade i löven, som av dolda viskningar. Vargarna närmade sig och duvhöken gav ifrån sig ett skri. Soldaten tänkte på den kommande nattens fasor, på möjligheten att han kanske skulle dö. På att han kanske inte skulle få se sin familj igen. På mardrömslika strider, svek och panik. Han drabbades av en okontrollerbar vrede.

”Död åt de djävlarerna! De måste dö!”

Vargarna var nära nu och huggormen slingrade sig runt hans hustrus ben. Barnen, som var rädda för djuren men förstod vad allt handlade om, manade sin far till sans. Soldatens hustru lutade sig över honom och mötte allvarsamt hans blick.

”Döda dem inte! Lova oss det!”

Soldaten var alldeles utom sig. Snart stod han med jord ända upp till midjan. Han tänkte på gårdagens skadade, lemlästade och döda. På kriget som aldrig tycktes ta slut. På kommunikationscentralen som han hade vant sig vid, dess egna personlighet och charm. Den hade blivit en del av honom och han en del av den. Men nu var det som om hela världen skådade in i honom, med kalla och oförstående ögon, likgiltig och redo att döda.

”Är ni från vettet? De tänker ta våra liv!”

Soldaten sjönk allt djupare ner och barnen började att gråta. De höll honom så hårt de kunde men det fanns inget de kunde göra. Bäcken porlade. Ormen slingrade sig runt hustruns hals. Duvhöken landade på pojkens axel. Vargarna var alldeles intill dem nu och skogen sjöng en bitter sång av hopplöshet och hat.

”Lova oss att inte döda dem pappa!”

Soldaten stirrade kallt in i sina barns ögon. Men när han såg tårarna strömma nerför deras kinder kunde han inte kämpa mer. Han lugnade sig, nu med jord ända upp till axlarna. Flickan stod nära intill med vargarna flämtande vid hennes sida.

”Har du äntligen kommit till sans?”

Soldaten stod stilla i myllan och såg djuren upplösas i tomma intet. Färgen i hustruns ansikte återvände. Barnen log åt honom precis som de alltid gjorde när något speciellt var på gång. Allting var tyst förutom bäckens porlande. Sedan hördes ljud av sirener som växte sig allt starkare. Explosioner. Flygplansmotorer. Krigslarm. Soldaten vaknade med ett ryck och satte sig upp i sängen.

* * *

Rummet var alldeles kolsvart. Det var ett påträngande mörker som stundtals avbröts av sprakande ljussken. Sirenen som avslöjade att ett nytt flyganfall hade börjat ljud förfärligt. Soldatens muskler protesterade när han skakande drog på sig uniformen, i ett stadie mellan sömn och vakenhet. Han hittade strumporna och sedan kängorna. Med klumpiga rörelser, då han nästan höll på att falla omkull, lyckades han styra fötterna rätt in i hålen. Sedan gnuggade han sömnen ur ögonen, tog upp pannlampan från nattduksbordet, gäspade och gick ut.

I skyn utspelade sig ett makabert skådespel. Luftvärnskanonerna avlossade sina raketer, missiler avfyrades och åskan dundrade i fjärran. Soldaten började springa medan de första regndropparna nådde hans panna. Blixterna, som mellan explosionerna kastade skarpa skuggor från soldatens kropp, fick hans hjärta att klappa. Anfallen var sporadiska, men involverade klungor av flygplan, i en skala soldaten aldrig bevittnat förut. En missil träffade en byggnad på några hundratals meters avstånd men soldaten kunde inte se. Han hade bara ett mål: Att nå fram till kommunikationscentralen.

Vid järngrinden möttes han av vakterna, som kände igen hans röst och släppte in honom på området. Regnet vräkte ner när han skyndade sig in i huvudbyggnaden.

”Dags för avlösning. Jag är här nu.”

Löjtnanten med det fula flinet granskade honom med allvarliga ögon.

”Äntligen här. Det blir inget avbyte. De djävlarerna är många i natt.” Han tillade sedan med något som påminde om ett flin: ”Vad dig anbekommer behövs du uppe på taket. Förstått?”

Soldaten nickade. Han gick fram till vapenskåpet, tog fram en kulspruta, laddade den med ett nytt magasin och började gå mot trapphuset. Löjtnanten hejdade honom. Han höll fram en grön regnrock till soldaten.

”Här, ta den, det blir mycket regn i natt.”

Soldaten drog på sig regnrocken och gick uppför den långa järntrappan där varje fotsteg ekade metalliskt. Han tittade på klockan. Den var nästan tolv. Han höll hårt i kulsprutan och tänkte på innehållet i hans dröm, på hans fru och barnen, djuren, och vad allt kunde symbolisera. Han kunde inte skaka av sig det. Han hade upplevt en sådan glädje när han såg sin älskade igen, barnen och alla djuren. Att gå hand i hand med sin fru i sin ungdoms paradiset. Han hade känt en sådan rädsla och hat när vargarna, ormen och duvhöken hotat sommaridyllen och hans älskades liv. Han hade till slut lugnat ner sig när barnen brustit ut i gråt och det inte längre fanns något att göra. Var det olika krafter inom honom själv som kämpade om herraväldet? Utan att han visste av det var trappan slut och han öppnade dörren som vätte mot utsidan.

På taket blåste det kraftigt och regnet vräkte fortfarande ner. Blixterna avlöste varandra och luftvärnsraketerna avtecknade sig tydligt på natthimlen. Soldaten lyfte regnrockens huva över huvudet och drog åt remmarna. Han stod ett tag och skådade ut över militärförläggningen. I mörkret var det svårt att se men han visste att man kunde se miltals från hans nuvarande position när det var goda siktförhållanden. Bakom honom var kommunikationscentralens viktigaste detalj. Spindeln i nätet, den

enorma parabolantenn som i deras krigshärjade land försåg underrättelsetjänsten med uppgifter.

Plötsligt såg soldaten ett av vapenförråden nära kommunikationscentralen gå upp i rök, vilket fick honom att rycka till och hans blöta regnrock att färgas brandgul. Inte långt därefter träffades fiendens plan av en luftvärnsraket. Planet störtade brinnande mot marken och exploderade nedanför soldatens synfält. Han måste ha blivit avtrubbad, tänkte han, för han kände i den stunden inte mycket, förutom en lätt avsky. Varför tog kriget aldrig slut? Varför var det hans lott att stå här, huttrandes i regnet, medan blixterna slog ner och bomberna fälldes runt omkring honom?

Skottlossning hördes kring det störtade planet. Soldaten tittade ner över kanten och såg ljusskenen från avfyrate kulsprutor. "En invasion!" Soldaten blev plötsligt rädd, väl medveten om att fienden aldrig varit så nära. Han höll krampaktigt i kulsprutan. Han undrade vad han skulle göra. Skulle han gå ner och hjälpa sina kamrater eller skulle han stanna kvar där han var? Han behövdes, det visste han. Han lutade sig över kanten, försiktigt, men drog sig snart tillbaka, väl medveten om vad fienden var ute efter. Han gjorde sig redo, andades tungt och riktade kulsprutan mot dörren som vätte mot trapphuset. Vad som helst kunde hända nu.

Han hörde skrik, mera skottlossning, och sedan tystnad. Regnet smattrade på taket. I blixternas sken, såg han militärförläggningen i all sin dystopiska hotfullhet. Han hade hamnat i helvetet, tänkte han, och han hade sig själv att skylla. Hans ungdomliga idealism hade fört honom hit, precis där han stod nu, i hopp om att göra en god insats. En god insats betydde här att döda istället för att bli dödad. Att försvara sitt land eller att leva i lättja med en tung börda i sitt hjärta. Hade han alls haft något val, undrade han, och tänkte på överstens allvarliga min. Första gången han hade sett den blicken visste han vad han var tvungen att göra. Nu visste han inte längre om han hade gjort rätt. Han kände mest bara tomhet, rädsla och hat. Ändå hade drömmen rört vid hans hjärta och det höll honom vid liv.

Dörren slogs upp, en man sprang ut och soldaten avlossade salva efter salva. Han sköt ända tills magasinet tog slut. Fienden föll livlös till marken. Soldaten blev stående där, sänkte sitt vapen och andades häftigt. Det hade gått helt och hållet av sig självt. Paniken spred sig i kroppen då han insåg att han inte hade någon ammunition kvar. Han gick fram till den döde, tog upp kulsprutan och testade att avfyra ett skott. Jodå, det fanns kulor kvar.

Soldaten stod stilla. Lyssnade. Han hörde ljudet av steg i trappan. Greppade hårt tag om kulsprutan. Riktade den mot dörröppningen. Bad en tyst bön medan åskan dundrade, blixtar slog ner och vinden pinade mot hans ansikte. Allt hängde på detta. Ljuden i trappan dog ut.

"Skjut inte!", hörde soldaten en röst ropa. "Det är bara vi!"

Soldaten kände igen sina kamraters röster, sänkte kulsprutan och andades ut. Fem soldater kom ut ur ingången. Längst fram gick en man med händerna ovanför huvudet, med en uniform som avslöjade att han var en av fienden.

"Död åt den djäveln!", sa en av soldatens kamrater. "Han har dödat två av oss, och nu tänker vi avrätta honom."

Soldaterna gick ut på taket och de ställde sig alla i en ring kring fienden. Han andades häftigt och det var skräck i hans blick.

"Det finns ett problem.", sa en av soldaterna, "Två av oss vill skicka honom till fånglägret, resten av oss vill hämnas våra kamraters död. Nu är det upp till dig, Hermann, vad säger du? Ska vi döda den djäveln nu, eller ska vi låta honom leva?"

När soldaten hörde sitt namn kände han hjärtat hoppa till. Han hade inte hört sitt namn på flera månader, inte sedan... Inte sedan hans älskade hade kysst honom på munnen och sagt adjö.

”Innan du fattar ditt beslut Herrmann, kom ihåg att han dödat löjtnanten. Löjtnanten med det fula flinet.”, sa en av soldaterna och tillade, ”Men han var en jävla bra karl.”

”Det var han verkligen.”, instämde en annan.

Herrman tittade på fienden som huttrade i regnet. Regndroppar rann ner för hans panna, över näsan, munnen och hakan. En blixtnedslag slog ner och knallen fick kalla kårar att sprida sig över manskabet. En av de fyra soldaterna dunkade Herrman i ryggen.

”Nå Herrman, hur ska du ha det? Ska vi döda den djäveln eller inte?”

En känsla av överklighet inträdde i Herrmans medvetande. Hade han inte upplevt detta förut fast i en annan tappning? Hade han inte stått så här, utlämnad åt sorgen och hatet, tvungen att fatta ett viktigt beslut? Han tänkte på löjtnanten, översten och sina kamrater. På fienden, anfallet och nattens tragiska realitet. Han mindes tillbaka på drömmen, barnen, hustrun och djuren. På bäcken, dofterna och ljuden. På dagen då han sagt adjö till sina älskade. De hade väntat till honom att inte åka. Han hade inte lyssnat. Nu var han en skugga av sitt forna jag, inkapabel att fatta ett bra beslut.

Soldaterna tittade på Herrman och han tittade på dem. En explosion detonerade i en av byggnaderna borta vid horisontens rand. Regnet smattrade mot taket. Den dödshotade satte sig ner på sina bara knän och bad för sitt liv. Herrmann undrade vad hans älskade skulle gjort. Och varför hade han övergett dem bara för att hamna här, där ett människoliv inte betydde mer än en fluga? Han stod där länge och stirrade in i tomheten, oförmögen att svara. En blixtnedslag slog ner i fjärran, åskan mullrade och Herrman undrade om natten någonsin skulle ta slut.